

Aan het College van B&W
Wilhelminaplein 6
5961 ES Horst

Horst, 29 augustus 2025

Betreft: Zienswijze m.b.t. Omgevingsvisie Horst aan de Maas 2040

Geacht College van B&W,

Bijgaand bieden wij u onze zienswijze aan met betrekking tot de Omgevingsvisie Horst aan de Maas 2040. Voorafgaande aan die zienswijze willen we vooraf het volgende opmerken: als Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten Horst aan de Maas richten wij ons met onze activiteiten met name op die zaken die gerelateerd zijn aan (de huisvesting van) arbeidsmigranten, in de meest ruime zin. Verder heeft de werkgroep in haar activiteiten richting gemeente voortdurend gehamerd op het betrekken van (belanghebbende) burgers en groeperingen bij – in ons geval voornamelijk de huisvesting van arbeidsmigranten. Vanuit die opstelling is het van belang op te merken dat de passage *“Met deze vraagstukken bij elkaar is het logisch om een integrale aanpak voor bedrijventerreinen op te zetten. Dit doen we samen met de sector.”* suggereert dat slechts de sector wordt betrokken, terwijl ook anderen, waaronder (belanghebbende) burgers en groeperingen nadrukkelijk een rol zouden moeten hebben in dit proces. De burger is immers eveneens een belanghebbende in de ruimtelijke ontwikkeling en dient als stakeholder structureel en volwaardig meegenomen te worden in de participatie en besluitvorming.

1. Woningbouw

In de ontwerp Omgevingsvisie wordt aangegeven dat Horst aan de Maas ruimte ziet om “een deel van de regionale vraag op te vangen”. Deze passage roept zorgen op. De druk vanuit omliggende regio's, zoals de Brainportregio en Venlo, vloeit met name voort uit hun eigen ambitieuze groeidoelstellingen. Het is onwenselijk dat Horst aan de Maas de consequenties van deze keuzes moet opvangen. De formulering in de Omgevingsvisie wekt de indruk dat het opvangen van regionale woningvraag een vanzelfsprekende keuze is, terwijl de gevolgen hiervan ingrijpend kunnen zijn voor onze leef-omgeving en ruimtelijke kwaliteit. Het ontbreekt aan een visie op de vraag waarom Horst aan de Maas deze rol zou moeten vervullen en wat de maatschappelijke meerwaarde hiervan is.

Belangrijk is dat Horst aan de Maas primair voorziet in de eigen woningbehoefte, inclusief die van arbeidsmigranten, voor zover zij onontbeerlijk zijn voor de lokaal georiënteerde bedrijvigheid én de intentie hebben zich langdurig te vestigen in de gemeente. Extra woningbouw ten behoeve van regionale druk moet nadrukkelijk worden vermeden, juist omdat dit ten koste kan gaan van landschap, leefbaarheid en andere beleidsopgaven zoals klimaatadaptatie en sociale cohesie. Het opnemen van de zin “we zien ook ruimte om een deel van de regionale vraag op te vangen” is daarom niet passend in een bindende Omgevingsvisie.

Wij verzoeken de gemeente daarom om in de definitieve Omgevingsvisie:

- expliciet vast te leggen dat de lokale woningbehoefte leidend is en voorrang krijgt boven regionale druk;
- duidelijk te maken dat regionale woningbouwopgaven niet automatisch worden overgenomen door Horst aan de Maas;

- en te benadrukken dat extra woningbouw slechts kan plaatsvinden indien deze aantoonbaar bijdraagt aan de leefbaarheid en kwaliteit van de eigen kernen.

Door deze begrenzing te hanteren kan de gemeente voorkomen dat regionale groeiambities worden afgewenteld op Horst aan de Maas, met alle negatieve gevolgen voor landschap, leefomgeving en sociale samenhang van dien.

2. Arbeidsmigratie

In de ontwerp Omgevingsvisie wordt gesteld dat arbeidsmigranten van “essentieel belang” zijn voor de lokale economie en een “cruciale rol” vervullen. Deze formuleringen zijn te stellig en wekken een eenzijdig beeld dat niet past bij de doelstellingen van de Omgevingsvisie. Een dergelijke kwalificatie zou, wanneer zij in de visie wordt opgenomen, bindend worden vastgelegd en vormt daarmee een onwenselijke uitgangspositie voor toekomstig beleid. De werkelijkheid is dat de lokale economie op dit moment (te) zwaar leunt op arbeidsmigratie. Dat maakt haar kwetsbaar en het is geen duurzaam fundament. Juist de brede en langdurige inzet van (laaggeschoolde) arbeidsmigranten heeft er mede toe geleid dat productiviteitsgroei en innovatie zijn achtergebleven. Omdat bedrijven gemakkelijk konden terugvallen op goedkope arbeidskrachten, is automatisering minder ver doorgezet. Dit remt het vermogen van de economie om zich verder te ontwikkelen en bij te dragen aan duurzame welvaart. Ook Klaas Knot van De Nederlandsche Bank heeft recent benadrukt dat verhoging van productiviteit en innovatie noodzakelijk is voor een toekomstbestendige economie. Het stimuleren van innovatie, automatisering en productiviteitsgroei is daarom veel belangrijker dan het bestendigen van afhankelijkheid van arbeidsmigratie. De ambitie in de Omgevingsvisie om te komen tot een duurzame en innovatieve economie staat haaks op het vastleggen van arbeidsmigratie als “essentieel” of “cruciaal”.

Daarnaast wordt in de visie kort verwezen naar het in gesprek gaan bij nieuwvestiging over de impact en effecten. Dit lijkt te doelen op de zogenoemde Effectrapportage zoals aanbevolen in het rapport-Roemer en momenteel uitgewerkt door de VNG. Deze instrumenten dreigen in de praktijk vooral gebruikt te worden om huisvestingsopgaven van arbeidsmigranten te legitimeren, terwijl de belangen van omwonenden en burgers onvoldoende worden meegewogen. De Omgevingsvisie dient expliciet te waarborgen dat de Effectrapportage niet slechts een administratief ‘box-ticking’ instrument wordt, maar daadwerkelijk de belangen van inwoners borgt en kaders stelt om knelpunten tijdig te onderkennen en af te wegen.

In de visie ontbreekt een duidelijke uitwerking van de vraag hoe huisvesting van arbeidsmigranten wordt gepositioneerd ten opzichte van bedrijventerreinen en kernen. Het is inderdaad van groot belang dat bedrijven (of voorzieningen) die niet thuishoren op een bedrijventerrein binnen de kernen worden geplaatst, zoals gesteld in de visie. In het verlengde daarvan dienen huisvesting van arbeidsmigranten in het algemeen en grootschalige woonlocaties in het bijzonder op industrieterreinen – zeker waar industrie met een hoge milieubelasting wordt toegestaan – worden uitgesloten. Een voorbeeld hiervan is de locatie Kafra LH in Sevenum, waar de vergunning in 2028 verloopt. De Omgevingsvisie dient helder te maken hoe dergelijke situaties worden beoordeeld en welke criteria daarbij bindend gelden.

Daarnaast dient de gemeente rekening te houden met de juridische positie van bewoners. Huisvesters suggereren regelmatig dat arbeidsmigranten onder de noemer tijdelijk geen huurbescherming genieten, terwijl recente jurisprudentie, zoals de uitspraak van arbeidsmigrant Kevin Victor tegen huisvester Otto/Kafra aantoont dat dit wel degelijk het geval is. Deze juridische realiteit moet worden meegenomen in de beleidsvorming, zodat de visie niet gebaseerd wordt op onjuiste aannames. Bovendien gaat het hier niet alleen om een juridische kwestie, maar ook om

de manier waarop de gemeente zich verhoudt tot haar inwoners. Een visie die de rechtspositie van bewoners negeert, ondermijnt vertrouwen in het lokaal bestuur. Door expliciet recht te doen aan de bescherming die de wet biedt, laat de gemeente zien dat zij betrouwbaar, eerlijk en zorgvuldig omgaat met álle inwoners, ongeacht hun achtergrond, verblijfsstatus of woonlocatie.

Ook wijzen wij erop dat (uitbreiding van) shortstay-huisvesting (logiesfunctie) ook onbedoelde maatschappelijke neveneffecten kan hebben, zoals een toename van dakloosheid. Dit risico dient in de visie expliciet te worden onderkend en afgewogen.

Tenslotte mag niet worden voorbijgegaan aan de bredere maatschappelijke gevolgen van groot-schalige arbeidsmigratie. Het Sociaal en Cultureel Planbureau heeft vastgesteld dat een toene-mende migratie kan leiden tot een lagere sociale cohesie, tot spanningen tussen bevolkings-groepen en tot een afname van vertrouwen in de overheid. Dit kan participatie en onderling ver-trouwen aantasten, en dat staat haaks op de doelstellingen van een vitale leefgemeenschap zo-als beoogd in de Omgevingsvisie.

Wij verzoeken de gemeente daarom om in de definitieve Omgevingsvisie:

- de kwalificaties “essentieel” en “cruciaal” met betrekking tot arbeidsmigratie te schrappen of nuanceren;
- helder te stellen dat innovatie, automatisering en productiviteitsgroei de primaire motoren zijn voor een duurzame lokale economie;
- vast te leggen dat de Effectrapportage uitsluitend zinvol is indien deze ook daadwerkelijk de belangen van omwonenden en burgers borgt;
- en expliciet te erkennen dat grootschalige arbeidsmigratie risico’s kan hebben voor sociale cohesie en leefbaarheid, zodat de gemeente hierop beleid kan ontwikkelen en sturen.

Door deze correcties wordt voorkomen dat de Omgevingsvisie een afhankelijkheidsrelatie met arbeidsmigratie vastlegt, in plaats van koers te zetten op een robuuste, innovatieve en maatschappelijk gedragen economische toekomst.

3. Economie, werkgelegenheid en Greenport

De ontwerp Omgevingsvisie stelt dat de gemeente inzet op “kwalitatieve economische groei” en tegelijkertijd dat arbeidsmigranten “essentieel en cruciaal” zijn voor de lokale economie. Deze uitspraken zijn tegenstrijdig en roepen fundamentele vragen op. Indien de gemeente daadwerkelijk kiest voor kwalitatieve groei, dient zij duidelijke kaders te stellen voor het soort bedrijven dat zich kan vestigen en voor de manier waarop werkgelegenheid wordt gecreëerd. Bedrijven die structureel afhankelijk zijn van grote aantallen arbeidsmigranten passen niet bij een strategie gericht op duurzame kwaliteit.

Het verleden leert dat ambities om bedrijventerreinen te richten op agro en agri niet altijd zijn waargemaakt; de praktijk laat juist een sterke toename van distributiebedrijven en logistiek zien. Zonder concrete borging in de Omgevingsvisie bestaat het risico dat de huidige intenties opnieuw niet worden waargemaakt. De visie dient daarom heldere criteria te bevatten: welke bedrijven horen bij kwalitatieve economische groei en welke niet?

De verwijzing naar de “strategische inzet van de klavers 7 en 11 in de regio” is bovendien onduidelijk en te cryptisch geformuleerd. Er ontbreekt een uitleg wat met deze strategie wordt bedoeld, welke rol de regio speelt en welke consequenties dit heeft voor lokale bedrijven en omwonenden. Daarbij is opmerkelijk dat zowel de aangenomen motie over Klaver 7, met daarin vier

verschillende ontwikkelscenario's, als het door inwoners en maatschappelijke organisaties aangedragen alternatieve plan voor een kleinere ontwikkeling van Klaver 7 "Ten Oosten van Sevenum", niet in de visie zijn verwerkt. Dit alternatieve plan is breed gedragen door buurtbewoners, Groengroep Sevenum, Behoud de Parel, de Dassenwerkgroep Limburg en de NMF Limburg.

Het voorziet in 30 hectare ruimte voor lokale ondernemers, een groene buffer van 100 meter, het behoud van natuur, landbouwgrond en de aanwezige dassenburcht. Dat dit participatief tot stand gekomen plan volledig buiten beschouwing is gelaten, staat haaks op de ambitie van de gemeente om samen met de samenleving richting te geven aan de ruimtelijke ontwikkeling. De Omgevingsvisie 2040 is juist hét moment om zowel de scenario's uit de motie als dit breed gedragen alternatief integraal mee te wegen en de begrenzing van Greenport Klaver 7 opnieuw te bezien.

De passages over "grotere kavels" en "schuifruimte voor bedrijven" zijn eveneens te vaag. Wat wordt verstaan onder grotere kavels, wat zijn de criteria, en welke kaders gelden daarbij? Zonder duidelijke definities blijven deze termen inhoudsloos en kunnen zij in de praktijk leiden tot ongewenste ontwikkelingen en overlast voor omwonenden. In de huidige formulering voelt dit eerder als een cliffhanger dan als een visie en dreigt de gemeente de uiteindelijke keuzes feitelijk door te schuiven naar een volgende generatie, in plaats van nu duidelijk richting te geven en grenzen te stellen.

Het is positief dat de visie noemt dat bedrijven die veel externe arbeidskrachten nodig hebben beperkt moeten worden. Toch ontbreekt een concrete invulling: hoe gaat de gemeente dit daadwerkelijk sturen? Worden vergunningen beperkt, komen er kwantitatieve grenzen aan flexibele arbeid, of worden er andere instrumenten ingezet? Zonder uitwerking is dit voornemen niet meer dan een vrijblijvende uitspraak.

Een ander punt van zorg is dat de visie stelt dat "groei nodig is om onze lokale economie sterk te houden en bedrijventerreinen duurzamer te maken". Deze redenering is niet onderbouwd. On-eindige economische groei is niet mogelijk in een eindige leefomgeving. Duurzaamheid vraagt juist om sturing op innovatie, efficiënt gebruik van middelen, circulaire principes en beperking van externe arbeid, niet om ongerichte uitbreiding. Het is bovendien inconsistent dat de visie zeer strenge duurzaamheidsopgaven oplegt aan de landbouw, maar industrie en distributie op Greenport nauwelijks kritisch beschouwt, terwijl ook daar sprake is van grote emissies en effecten op leefomgeving door bijvoorbeeld fijnstof van uitlaatgassen, slijtage van banden/remmen en verkeersdruk en dienen dezelfde aandacht en normstelling te krijgen. Ook het Ontwerpprincipe 1 "niet afwentelen" moet consequent worden toegepast op alle sectoren en niet enkel op de landbouw.

Wij verzoeken de gemeente daarom om in de definitieve Omgevingsvisie:

- duidelijke criteria en kaders vast te leggen voor bedrijven die passen binnen "kwalitatieve economische groei", met expliciete uitsluiting van bedrijven die structureel afhankelijk zijn van arbeidsmigratie;
- de motie met de vier scenario's voor Klaver 7 ondersteunt door het plan "Ten Oosten van Sevenum" op te nemen en de begrenzing van Greenport daarin te herzien;
- alle vage begrippen zoals "grotere kavels", "strategische inzet" en "schuifruimte" concreet te definiëren en te begrenzen;
- instrumenten en beleidsmaatregelen te benoemen om daadwerkelijk te sturen op minder afhankelijkheid van externe arbeidskrachten;
- en het principe "niet afwentelen" voor alle sectoren gelijkwaardig te hanteren.

Met dergelijke keuzes en kaders kan de gemeente haar ambitie van kwalitatieve economische groei waarmaken, de leefbaarheid beschermen en voorkomen dat eerdere fouten worden herhaald.

4. Klimaat en Energie

De ontwerp Omgevingsvisie stelt dat Horst aan de Maas in 2040 klimaatneutraal zal zijn, terwijl in eerdere beleidsstukken (zoals KODE) nog werd uitgegaan van 2050. Deze vervroeging van het doel met tien jaar is niet onderbouwd en roept vragen op over de haalbaarheid. Het stellen van onrealistische of onhaalbare doelen werkt contraproductief en kan het vertrouwen van inwoners in gemeentelijk beleid ondermijnen. Wij verzoeken daarom om de ambitie te baseren op een realistische analyse en haalbare tijdshorizon.

Ook wordt in de visie gesteld dat “in Horst aan de Maas 30% van de totale energievraag duurzaam moet worden opgewekt”. Onduidelijk blijft waar de gemeente nu staat ten opzichte van dit doel en hoe de huidige voortgang is. Zonder nulmeting en inzicht in de stand van zaken ontbreekt een realistisch vertrekpunt.

Verder wordt gesproken over “energiesystemen waarbij duurzame opwekking, gebruik, opslag en omschakeling met elkaar verbonden zijn”, met Greenport als “logische plek om te starten”. Deze formulering is onvoldoende duidelijk. Wat betekent “starten” concreet? Welke projecten worden voorzien, welke impact hebben deze op de omgeving, en hoe wordt draagvlak geborgd? Zeker in gebieden zoals Sevenum, die reeds fors hebben ingeleverd op landschappelijke openheid en omgevingskwaliteit, is verdere aantasting door windturbines of grootschalige zonneparken zonder breed draagvlak onwenselijk.

De visie stelt bovendien dat de gemeente “nog te weinig energie opwekt”. Ook hier ontbreekt de onderbouwing: waarop is dit oordeel gebaseerd, en hoe is dit afgezet tegen landelijke of regionale doelstellingen? Heldere en controleerbare maatstaven ontbreken.

Wij verzoeken de gemeente daarom om in de definitieve Omgevingsvisie:

- het doel van klimaatneutraliteit te baseren op een realistische tijdshorizon en goed onderbouwde prognoses;
- inzicht te geven in de huidige stand van zaken bij de doelstelling van 30% duurzame opwekking;
- concreet uit te werken wat wordt bedoeld met het “starten” van energiesystemen op Greenport, inclusief impact, omvang en randvoorwaarden;
- en expliciet te borgen dat grootschalige projecten voor duurzame energie alleen plaatsvinden met voldoende draagvlak en zorg voor de landschappelijke kwaliteit.

Een geloofwaardige en haalbare klimaat- en energieopgave vraagt om realisme, transparantie en zorgvuldige afwegingen. Alleen dan kan de ambitie om bij te dragen aan de energietransitie ook op lokaal niveau rekenen op draagvlak en vertrouwen.

5. Leefomgeving

In de ontwerp Omgevingsvisie wordt op de kaart van pagina 51 een groot gebied aangeduid als “innovatief economisch cluster Greenport”. Het is onduidelijk waarom dit gebied nu ineens volledig onder deze duiding valt en of dit betekent dat hier toekomstige industriële ontwikkeling wordt voorzien. Greenport is op dit moment immers geen innovatief cluster, maar bestaat grotendeels uit grootschalige distributiebedrijven met een hoge afhankelijkheid van arbeidsmigranten. Het benoemen van dit gebied als “innovatief economisch cluster” wekt een

onjuist beeld en schept ongewenste verwachtingen. Wij ervaren de aanduiding ‘innovatief economisch cluster’ als misleidend en als extra druk op de leefomgeving.

Daarnaast wordt op de kaart op pagina 51 geen natuur weergegeven tussen Sevenum en Greenport, terwijl deze buffer op pagina 79 wel is opgenomen. Dit leidt tot verwarring en dient in alle kaarten eenduidig en volledig te worden weergegeven.

Op pagina 49 wordt het noordoosten van Sevenum aangeduid als “minder waardevol gebied”. Dit is een kwalificatie die voor inwoners die daar wonen onjuist en kwetsend overkomt. Voor bewoners is dit gebied juist van grote waarde, zeker gezien de druk die zij al ervaren door de aanwezigheid van Greenport. Het is belangrijk dat de Omgevingsvisie zorgvuldig formuleert en geen negatieve waarderingen toekent aan gebieden waar mensen wonen en hun leefomgeving koesteren.

Wij verzoeken de gemeente daarom om in de definitieve Omgevingsvisie:

- de aanduiding “innovatief economisch cluster Greenport” te beperken tot de daadwerkelijke bedrijventerreinen, en woongebieden en plattelandsgebieden hiervan uit te sluiten;
- de kaarten eenduidig en correct weer te geven, inclusief groene buffers en landschappelijke waarden;
- en kwalificaties als “minder waardevol” te vermijden, door in plaats daarvan te werken met objectieve beschrijvingen die recht doen aan de betekenis die gebieden hebben voor de leefomgeving van inwoners.

Door deze aanpassingen kan de visie bijdragen aan een zorgvuldig en gedragen beeld van de leefomgeving en wordt voorkomen dat bewoners zich miskend of buitengesloten voelen in de ontwikkeling van de gemeente.

Tot besluit willen wij benadrukken dat deze zienswijze is ingegeven door een constructieve betrokkenheid bij de toekomst van Horst aan de Maas. Onze zorgen en aanbevelingen zijn gebaseerd op concrete ervaringen, lokale praktijkkennis en een brede maatschappelijke reflectie.

Wij verzoeken u onze zienswijze zorgvuldig te betrekken bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie 2040. Graag ontvangen wij een bevestiging van ontvangst en een toelichting op de wijze waarop onze inbreng in het definitieve plan wordt meegenomen. Voor nadere toelichting zijn we uiteraard bereid onze zienswijze mondeling toe te lichten.

In afwachting van uw reactie,

Met vriendelijke groet,

Namens de Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten:

Paul Geurts